

فصل اول: مقدمه

از زمانی که رایانه‌ها ساخته شده‌اند، انسان‌ها همواره به دنبال راهی بوده تا بتوانند آن‌ها را برای مقاصد دلخواهشان، آموزش دهند تا شاید بتوانند روزی آن‌ها را طوری برنامه ریزی کنند که بتوانند خودشان با گذر از آزمایشات، بر تجربه‌ی خود بیفزایند و هوشمند شوند. می‌توان روزی را تصور کرد که رایانه‌ها می‌توانند از روی داده‌های درمانی نحوه‌ی تشخیص بیماری و روش درمان مؤثرتر را پیدا کنند؛ در ساختمان‌ها در اثر گذشت زمان و با در نظر گرفتن داده‌های انرژی، بهینه‌ترین برنامه‌ی انرژی را برای ساختمان تنظیم کنند؛ در نرم افزارهای شخصی، با توجه به سلیقه‌تان، برنامه‌ی مورد نظر را برایتان پیشنهاد دهند. در واقع با موفقیت در آموزش صحیح به رایانه‌ها، دروازه‌های جدیدی از زندگی برای انسان‌ها، باز خواهد شد. همچنین پیشرفت بهتری در زمینه‌ی الگوریتم‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات، به ما کمک خواهد کرد تا توانایی‌های انسان (یا حتی محدودیت‌های آن را!) بهتر دریابیم.

در حال حاضر، ما دقیقاً نمی‌دانیم چگونه باید رایانه‌ها را برنامه ریزی کنیم تا به خوبی انسان‌ها یاد بگیرند. هر چند که روش‌هایی که تاکنون کشف شده‌اند، برای اهدافی خاص، بسیار موثر عمل می‌کنند اما برای تمامی اهداف مناسب نیستند. برای مثال در کاوش اطلاعات^۱، استفاده از الگوریتم‌های یاددهی به ماشین، بسیار متداول است. حتی در زمینه‌هایی با داده‌ها سر و کار دارند، این الگوریتم‌ها بسیار بیش از حد انتظار عمل کرده و جواب داده‌اند. به عنوان مثال در مسائلی مانند شناسایی گفتار^۲، الگوریتم‌های مبتنی بر یادگیری ماشین، بسیار بهتر از سایر روش‌ها، جواب داده‌اند. ظاهراً به نظر می‌رسد دانش ما از رایانه‌ها، رفته رفته، به بلوغ می‌رسد. به جرات می‌توان گفت، مبحث یاد دهی به ماشین، نقشی به شدت پررنگ در زمینه‌ی علوم کامپیوتر و تکنولوژی کامپیوتری بازی می‌کند.

دستاوردهایی در این زمینه بدست آمده است: برنامه‌هایی نوشته شده‌اند که یاد می‌گیرند که صدای کلمات را تشخیص دهند (Waibel 1989; Lee 1989)، ضریب بهبود بیماران ذات‌الریه را پیش بینی کنند (Cooper 1997)، کلاه برداری با کارت اعتباری را تشخیص دهند، اتومبیل‌ها را در بزرگراه هدایت کنند (Pomerleau 1989) و بازی‌هایی مثل تخت نرد^۳ را در حد انسان‌های ماهر بازی کنند

¹ Data Mining

² Speech Recognition

³ Backgammon

(Tesauro 1992, 1995). نتیجه های تئوری ای بدست آمده که روابط پایه ای بین تعداد نمونه های آموزشی مشاهده شده و تعداد فرضیه های ممکن و امید میزان خطا در فرضیه ها را مشخص می کنند. آدمی در عصر حاضر کم کم به مدل های اولیه ی یادگیری انسان و حیوان پی می برد و کم کم رابطه ی الگوریتم های یادگیری کامپیوتری را با این مدل ها پیدا می کند (Lair 1986; Anderson 1991; Qin 1992; Chi and Bassock 1989; Ahn and Brewer 1993). در عمل نیز، در دهه های اخیر الگوریتم ها، تئوری و تحقیقات بر روی سیستم های زیستی یادگیری پیشرفت قابل توجهی کرده اند. خلاصه ی تعداد بسیاری از پروژه های یادگیری ماشین در جدول ۱.۱ آمده است. (Langley and Simon (1995 و Rumelhart (1994 کاربرد های دیگری را در یادگیری ماشین تحقیق کردند.

لذا در این نوشته ما سعی خواهیم کرد، مباحث، الگوریتم های یادگیری، نتایج نظری و کاربرد های آن ها را مورد بررسی قرار دهیم. به دلیل ویژگی ذاتی این مبحث در ارتباط آن با رشته ها و زمینه های گوناگون، مانند مباحث هوش مصنوعی، آمار و احتمالات، هندسه محاسباتی، تئوری کنترل، تئوری اطلاعات، فلسفه، روان شناسی، عصب شناسی و ...، هر جا که لازم باشد، مباحث را در حد نیاز بررسی خواهیم کرد. جدول ۱.۲ ایده های اصلی که یاددهی به ماشین با علوم مختلف دیگر دارد را به صورت خلاصه بیان کرده است. از آنجایی که هدف از این کتاب بکار گیری نتیجه های بدست آمده از این تحقیقات است، لازم نیست خواننده در این زمینه ها حرفه ای باشد. نکته های کلیدی این زمینه ها معمولاً با زبانی ساده بیان شده است و جملات و عبارات نا آشنا نیز تعریف خواهند شد.

۱.۱ مسائل یادگیری خوش وضع^۱

بیابید مطالعه ی یادگیری ماشین را با معرفی چند عمل یادگیری شروع کنیم. ابتدا مفهوم یادگیری^۲ را به فرمی تعریف می کنیم که هرگونه برنامه کامپیوتری که کارایی اش در کار خاصی با تجربه بهبود یابد را در بر گیرد. به عبارت دقیق تر،

تعریف: زمانی گفته می شود که یک برنامه ی کامپیوتری از تجربه ی^۳ E در مورد کار^۴ T بر حسب معیار کارایی^۵ P یادگیری دارد که کارایی اش بعد از تجربه ی E برای کار T بهبود یابد.

برای مثال، برنامه ی کامپیوتری ای که یاد می گیرد تا چکرز^۶ بازی کند می تواند کارایی خود را که با "توانایی بردن" معلوم می گردد، اعمال ممکن بازی چکرز را اعمال ممکن و تجربه ای که از بازی در مقابل خودش بدست می آورد را تجربه در نظر گرفت. در کل، برای اینکه مسئله، مسئله ای خوش وضع باشد، باید ویژگی های روبرو را برای آن معلوم کنیم: مجموعه ی اعمال ممکن، کارایی ای که باید بهبود یابد و منبع تجربیات.

مسئله ی یادگیری بازی چکرز:

- عمل T: بازی کردن چکرز.

¹ well-posed

² learning

³ experience

⁴ task

⁵ performance

⁶ checkers

- کارایی P: درصد بازی‌های برده در مقابل حریف.
 - تجربیات آموزشی E: بازی تمرینی در مقابل خودش.
- به همین منوال می‌توان مسئله‌های یادگیری خوش وضع بسیاری را نظیر مسئله‌هایی چون یادگیری تشخیص دستخط^۱ و یا یادگیری هدایت یک اتومبیل مشخص کرد.

مسئله‌ی یادگیری تشخیص دستخط:

- عمل T: تشخیص و دسته بندی کلمات دست نویس در تصاویر
- کارایی P: درصد کلماتی که درست دسته بندی شده‌اند
- تجربیات آموزشی E: پایگاه داده ای از کلمات دست نویس با دسته بندی‌هایشان.

مسئله‌ی یادگیری هدایت یک اتومبیل:

- عمل T: هدایت اتومبیل در آزاد راه با استفاده از دوربین‌های نصب شده
- کارایی P: میزان طولی که بدون خطا اتومبیل هدایت شده (خطا ممکن است توسط عامل انسانی تشخیص داده شود)
- تجربیات آموزشی E: مجموعه ای از دستورهای هدایت و عکس‌های مربوطه‌ی دوربین‌ها در زمان هدایت اتومبیل توسط انسان
- یادگیری تشخیص صوت کلمات^۲

تقریباً همه‌ی سیستم‌های موفق تشخیص گفتار^۳ از یادگیری ماشین به نحوی استفاده می‌کنند. برای مثال، سیستم (Lee Sphinx 1989) استراتژی تشخیص صداها را از سیگنال‌های مشاهده شده یاد می‌گیرد. متدهای شبکه‌های عصبی (Waibel 1989) و متدهای یادگیری مدل‌های پنهان مارکوف (Lee 1989) برای تغییر سیستم برای حساس بودن به افراد مختلف، فرهنگ لغات مختلف، میکروفون‌های مختلف، صدا با نویز و ... موثر است. متدهای مشابهی کاربرد مشابهی در بسیاری از سیستم‌های تفسیر سیگنال^۵ دارند.

- یادگیری هدایت یک اتومبیل.
- متدهای یادگیری ماشین در آموزش اتومبیل‌های خودکار^۶ در انواع جاده‌ها و خیابان‌ها به درستی به کار رفته‌اند. برای مثال، سیستم ALVINN (Pomereau 1989) برای هدایت اتومبیل در سرعت ۷۰ مایل بر ساعت و طول ۹۰ مایل در میان اتومبیل‌های دیگر به درستی عمل کرده است. تکنیک‌های مشابهی کاربردهای احتمالی در بسیاری از مسائل حسگری^۷ دارند.

- یادگیری دسته بندی ساختارهای نجومی جدید.
- یادگیری ماشین در پایگاه داده‌های بزرگ مختلفی برای یادگیری نظم‌های کلی به کار رفته‌اند. برای مثال، الگوریتم‌های درخت یادگیری در ناسا^۱ برای یادگیری چگونگی دسته بندی اشیاء آسمانی در تحقیق (second Palomar Observatory Sky

¹ recognize handwritten words

² spoken words

³ speech recognition

⁴ phonemes

⁵ signal-interpretation

⁶ computer-controlled

⁷ sensor-based

(Survey 1995) به کار رفته‌اند.

- یادگیری بازی‌های کلماتی نظیر تخته نرد موفق‌ترین برنامه‌های بازی‌هایی مثل تخته نرد بر پایه‌ی الگوریتم‌های یادگیری ماشین نوشته شده‌اند. برای مثال، بهترین برنامه‌ی جهان برای تخته نرد، TD-Gammon (Tesauro 1992, 1995) استراتژی بازی را با یک میلیون بازی کردن در مقابل خودش یاد می‌گیرد. این برنامه هم اکنون در مسابقات جهانی با انسان‌ها مسابقه می‌دهد. تکنیک‌های مشابه در بسیاری از مسائل کاربردی که در آن‌ها فضای جستجو بسیار بزرگ است را می‌توان به کار برد.

جدول ۱.۱ چندین نمونه کاربرد موفق یادگیری ماشین.

- هوش مصنوعی
یادگیری نمایش نمادی مفاهیم. یادگیری ماشین به نگاه جستجو. یادگیری به عنوان روشی برای بهبود حل مسئله. استفاده‌ی همزمان از دانش قبلی و داده‌های آموزشی برای یادگیری.
- متد‌های بیزی
قضیه‌ی بیز به عنوان پایه‌ی محاسبه‌ی احتمالات فرضیه‌ها. دسته بندی کننده‌ی ساده‌ی بیز. الگوریتم‌های تخمین مقدار متغیرهای نامعلوم.
- تئوری پیچیدگی محاسباتی^۲
محدودیت‌های تئوری موجود بر روی پیچیدگی مسائل یادگیری مختلف، که در غالب پیچیدگی محاسباتی، تعداد نمونه‌های آموزشی، تعداد خطای قابل تحمل و ... بیان می‌شود.
- تئوری کنترل (پیش بینی)^۳
رویه‌هایی^۴ که یاد می‌گیرد تا مقادیر از پیش تعیین شده‌ای را بهینه و مرحله‌ی بعدی فرآیند که کنترل می‌شود را پیش بینی کند.
- تئوری اطلاعات^۵
معیار آنتروپی و مفهوم اطلاعات. روش کوتاه‌ترین توضیح در یادگیری. کد سازی بهینه و رابطه‌ی آن با سری آموزشی بهینه برای توصیف یک فرضیه.
- فلسفه
تیغ occam، که توصیه می‌کند بهترین فرضیه ساده‌ترین آن‌هاست. بررسی توجیه برای تعمیم فرای داده‌های آموزشی مشاهده شده.
- روانشناسی و عصب شناسی
قانون قدرت تمرین^۶، که می‌گوید که سرعت عکس‌العمل انسان بر اثر تمرین بر روی مسائل مختلف یادگیری بهبود می‌یابد. تحقیقات عصب شناسی پایه‌ی مدل‌های شبکه‌های عصبی مصنوعی در یادگیری را تشکیل می‌دهند.
- آمار

¹ NASA

² computational complexity theory

³ control theory

⁴ Procedures

⁵ information theory

⁶ power law of practice

توصیف ویژگی‌های خطا (مثل، بایاس و واریانس) که موقع تخمین دقت یک فرضیه بر اساس نمونه داده‌های محدود انجام می‌گیرد. بازه‌های اطمینان، آزمون‌های آماری.

جدول ۱.۲ بعضی رشته‌های علمی و نمونه‌ای از تأثیرشان در یادگیری ماشین.

تعریف ما از یادگیری به اندازه‌ی کافی کلی است تا تمامی کارهایی که به طور کلی "یادگیری" نامیده می‌شود را در بر بگیرد. این تعریف به اندازه‌ی کافی نیز کلی هست تا برنامه‌های کامپیوتری‌ای که کارایی‌شان با تجربه بیشتر می‌شود را در بر بگیرد. برای مثال، یک پایگاه داده که به کاربرانش اجازه می‌دهد تا داده‌ها را تغییر دهند نیز با این تعریف ما از سیستم یادگیر تطابق دارد؛ زیرا که کارایی آن نیز با تجربه‌ای که حاصل تغییر داده‌های پایگاه داده افزایش می‌یابد. بدون نگرانی در شمول بیش از حد این تعریف می‌توان برنامه‌های یادگیر را برنامه‌هایی دانست که بر اثر تجربیات پیشرفت می‌کنند. در اینجا هدف از بحث بررسی مفهوم کلمه‌ی "یادگیری" نیست بلکه هدف در اینجا تعریف دقیق دسته‌ای از مسائل است که به نحوی به یادگیری مربوط می‌شوند. برای بررسی الگوریتم‌های حل چنین مسائلی و درک بهتر مبانی ساختاری مسائل و فرایند‌های یادگیری به چنین تعریف دقیقی نیاز داریم.

۱.۲ طراحی یک سیستم یادگیری

برای به تصویر کشیدن بعضی از مشکلات طراحی و روش‌های یادگیری ماشین بیاید طراحی برنامه‌ای برای یادگیری بازی چکرز با هدف بازی در مسابقات چکرز را بررسی کنیم. واضح است که کارایی را درصد بازی‌های برده در این مسابقات تعیین می‌کنیم.

۱.۲.۱ انتخاب تجربیات آموزشی

اولین انتخاب طراحی، انتخاب نوع تجربیات آموزشی است که انتظار می‌رود سیستم با آن‌ها یاد بگیرد است. انتخاب نوع تجربیات آموزشی می‌تواند اثر چشم گیری در موفقیت یا شکست یادگیر داشته باشد. یکی از ویژگی‌های مهم تجربیات آموزشی مستقیم یا غیر مستقیم بودن آن است. برای مثال، در یادگیری بازی چکرز، ممکن است تجربیات آموزشی چیش‌های صفحه‌ی چکرز با حرکت مناسب مربوطه باشند، که نمونه‌ای از تجربیات آموزشی مستقیم است. اما ممکن است اطلاعات به طور غیر مستقیم باشد، مثلاً سری‌ای از حرکات یادگیر و نتیجه‌ی بازی باشد. در این حالت، درستی هر حرکت خاص در این بازی باید به طور غیر مستقیم از این حقیقت که نتیجه‌ی بازی برد یا باخت بوده استنباط شود. پس یادگیر با مسئله‌ی دیگری، ارزش دهی^۱ یا تعیین میزان تأثیر حرکات در نتیجه بازی مواجه است. نسبت دادن ارزش به حرکات نیز می‌تواند بسیار سخت باشد، زیرا که ممکن است حرکات ابتدایی بازی بسیار عالی بوده و اما نتیجه‌ی بازی باخت شده است. پس در حالت کلی یادگیری از تجربیات آموزشی مستقیم بسیار ساده تر از تجربیات غیر مستقیم است.

ویژگی مهم دوم تجربیات آموزشی درجه اختیار یادگیر در کنترل سری‌های نمونه‌های آموزشی است. برای مثال، ممکن است نمونه‌های ارائه شده به یادگیر توسط معلمی تعیین شود، یعنی معلمی چیش‌های صفحه را انتخاب کرده و آن‌ها را با حرکت متناسبشان به یادگیر بدهد. یا از طرف دیگر، یادگیر صفحاتی را که برایش ابهام دارند به معلم بدهد تا وی حرکت متناسبش را تعیین کند. یا حتی ممکن است یادگیر کنترلی هم بر چیش صفحات و هم به طور غیر مستقیم دسته بندی صفحات داشته باشد، برای مثال معلمی وجود نداشته باشد و برنامه در مقابل خودش بازی چکرز را انجام دهد. توجه دارید که در این صورت، یادگیر ممکن است انتخاب کند که وضعیت‌های نویی را که هنوز با آن مواجه نشده را بررسی کند یا در مقابل است وضعیت‌های گذشته‌اش را امتحان کند تا میزان امیدوار کننده بودن هر یک از وضعیت‌ها را معلوم کند. در فصول

¹ Credit assignment

آتی تعدادی از تعریف مسئله های یادگیری شامل مسائلی که در آن نمونه های آموزشی به طور تصادفی و خارج از کنترل یادگیر انتخاب می شوند، مسائلی که یادگیر انواع مختلفی از آزمایش را به معلمی حرفه ای ارائه می کند و جواب را جویا می شود، و مسائلی که در آن یادگیر نمونه های آموزشی را با حرکت خودکار در محیط اطراف خود بدست می آورد را بررسی خواهیم کرد.

ویژگی مهم سوم تجربیات آموزشی، میزان نمایندگی آن از توزیع نمونه هایی است که برای تعیین کردن کارایی P سیستم نهایی استفاده می شود. در کل، زمانی که نمونه های آموزشی توزیعی مشابه نمونه های تست دارند یادگیری قابل اعتماد تر است. در مسئله ی یادگیری بازی چکرز ما، معیار کارایی P درصد بازی های برده در مسابقات جهانی است. اگر تجربیات آموزشی E فقط از بازی مقابل خود سیستم بدست آمده باشد، این خطر به وضوح موجود است که تجربیات آموزشی ممکن است نمونه کاملی از توزیع حالات ممکن که بعداً در مسابقات سیستم با آن تست می شود نباشد. برای مثال، یادگیر ممکن است هیچ گاه با حالات بسیار وخیمی که بسیار در بازی با انسان به وجود می آید مواجه نشده باشد. در عمل، گاهی لازم است که یادگیری بر روی مجموعه ای از نمونه هایی که با نمونه های تست نهایی متفاوتند آموزش داده شود (برای مثال ممکن است که مسابقات جهانی علاقه ای به آموزش سیستم ما نداشته باشد). در چنین شرایطی مشکل را هستند زیرا که تسلط بر توزیعی از نمونه ها الزاماً به کارایی بالا در توزیع دیگر نمی انجامد. همان طور که خواهیم دید، مهم ترین تئوری یادگیری ماشین به این فرض اساسی وابسته است که توزیع نمونه های آموزشی مشابه توزیع نمونه های تست است. بر خلاف این فرض که برای رسیدن به نتایج تئوری انجام می دهیم، باید در نظر داشت که گاهی در عمل این فرض کاملاً برقرار نیست.

برای ادامه ی طراحی بیابید فرض کنیم که سیستم از بازی مقابل خودش آموزش می بیند. این فرض از این جهت که الزام وجود معلم خارجی را از بین می برد مزیت دارد، از طرف دیگر سیستم می تواند تا جایی که زمان اجازه می دهد داده ی آموزشی ایجاد کند. حال مسئله به طور کامل تعریف شده است:

مسئله ی یادگیری بازی چکرز:

- عمل T: بازی کردن چکرز
 - کارایی P: درصد بازی های برده در مسابقات
 - تجربیات آموزشی E: بازی هایی که در مقابل خودش انجام می دهد
- حال برای کامل کردن طراحی سیستم یادگیری باید موارد زیر را معلوم کنیم،

۱. نوع دقیق دانشی که قصد داریم سیستم یاد بگیرد
۲. نمایشی برای این دانش هدف
۳. روشی برای یادگیری

۱.۲.۲ انتخاب تابع هدف

مرحله ی بعدی طراحی تعیین دقیق نوع دانشی و چگونگی استفاده از این دانش برای بهبود کارایی سیستم است. بیابید با یک برنامه ی بازی چکرز شروع کنیم که حرکات مجاز را در هر چینش صفحه تشخیص می دهد. حال کافی است فقط راهی برای تعیین بهترین حرکت در میان حرکات مجاز یاد بگیریم. این کار یادگیری نماینده ی دسته ی بزرگی از کارهای یادگیری است که در آن تعدادی عمل مجاز در دسترس است و

فضای جستجو بسیار بزرگی نیز مشخص شده است اما روش پیدا کردن بهترین حرکت معلوم نیست. بسیاری از مسائل بهینه سازی^۱ از این دسته مسائلند، مسائلی مثل برنامه ریزی و کنترل خط تولید که در آن‌ها مراحل تولید مشخصند اما بهترین استراتژی ترتیب آن‌ها مشخص نیست مثالی از این گونه مسائل است.

با این تعریف مسئله، باید یاد بگیریم تا از میان حرکت‌های مجاز یکی را انتخاب کنیم، واضح‌ترین گزینه برای نوع اطلاعات یادگیری، یک برنامه یا تابع است که بهترین حرکت را با داشتن چیش صفحه پیدا می‌کند. بیایید این تابع را ChooseMove بنامیم و $B \rightarrow \text{ChooseMove}$ توجه دارید که این تابع چیشی مجاز از چیش‌های مجاز صفحه B را دریافت کرده و حرکتی را از میان حرکات مجاز M به عنوان خروجی می‌دهد. در سراسر بحث یادگیری ماشین، همیشه بد نیست که مسئله‌ی بهینه سازی کارایی P در عمل T را به مسئله‌ی یادگیری یک تابع مثل ChooseMove کاهش دهیم. بنابراین انتخاب تابع هدف یکی از انتخاب‌های کلیدی طراحی خواهد بود.

با وجود اینکه تابع ChooseMove در مثال ما بسیار ساده تعریف می‌شود اما یادگیری آن با داشتن تجربیات آموزشی غیر مستقیم برای سیستم بسیار سخت خواهد بود. می‌توان بجای چنین تابعی، تابعی دیگر، که در این تعریف مسئله یادگیری‌اش بسیار ساده تر است، را یاد گرفت، این تابع تابعی ارزیاب^۲ است که به هر چیش صفحه یک ارزش یا امتیاز نسبت می‌دهد. بیایید این تابع را V بنامیم و با توجه به نام گذاری‌های قبلی خواهیم داشت، $V: B \rightarrow \mathbb{R}$ ، یعنی تابع V به هر چیش صفحه‌ی مجاز یک عدد حقیقی نسبت می‌دهد (\mathbb{R} برای نماد اعداد حقیقی به کار می‌رود). ما می‌خواهیم که تابع هدف V به چیش‌های بهتر صفحه عددی بیشتر نسبت دهد. اگر سیستم بتواند با موفقیت چنین تابع V ای را یاد بگیرد می‌تواند به راحتی بهترین حرکت در هر چیش صفحه را انتخاب کند. این کار را می‌توان با تولید چیش‌های آتی صفحه که پس از هر یک از حرکات مجاز ایجاد می‌شود و مقایسه‌ی مقادیر V آن‌ها انجام داد (حرکت نظیر بهترین چیش بهترین حرکت مجاز است).

اما دقیقاً چگونه می‌توان مقدار تابع هدف V را برای هر چیش صفحه مشخص کرد؟ البته، هر تابع ارزیابی‌ای که به چیش‌های بهتر عدد بیشتری نسبت دهد قابل قبول است. با این وجود بهتر است که تابع هدفی خاص را در میان تمامی توابعی که حرکت بهینه را تشخیص می‌دهند برای V مشخص کنیم. همان طور که بعداً نیز خواهیم دید، بهتر است الگوریتمی برای یادگیری طراحی شود. پس بیایید مقدار $V(b)$ را که b چیشی از مجموعه چیش‌های ممکن B است را به صورت زیر تعریف کنیم:

۱. اگر b چیشی انتهایی برنده بود، $V(b)=100$

۲. اگر b چیشی انتهایی بازنده بود، $V(b)=-100$

۳. اگر b چیشی انتهایی مساوی بود، $V(b)=0$

۴. اگر b چیشی در انتهای بازی نبود، $V(b)=V(b')$ که b' بهترین چیش صفحه‌ی ممکن حاصل از چیش b با بازی بهینه تا آخر بازی (با فرض اینکه حریف نیز بهینه بازی کند) خواهد بود.

با اینکه تعریف بازگشتی از مقدار $V(b)$ برای هر چیش صفحه‌ی b تعیین می‌کند، این تعریف برای بازیکن چکرز ما قابل استفاده نخواهد بود زیرا که مقادیر قابل محاسبه نیست. مگر در حالت‌های انتهایی (موارد ۱ تا ۳) که در آن‌ها بازی تمام شده است و مشخص کردن $V(b)$ ارزشی ندارد، مشخص کردن مقدار $V(b)$ برای یک چیش صفحه‌ی خاص (مورد ۴) به جستجو برای سری بهینه‌ای از حرکات می‌انجامد که بازی را

¹ optimation

² Evaluation function

به آخر می‌رساند! چون این تعریف برای برنامه‌ی چکرز ما قابل محاسبه نیست، این تعریف تعریفی غیرعملی^۱ نامیده می‌شود. هدف یادگیری در این مرحله پیدا کردن تعریفی عملی^۲ از V است؛ تعریفی که بتوان آن را در برنامه‌ی بازی چکرز برای ارزیابی چینش‌ها و انتخاب حرکات به کار گرفت.

بنابراین، کار یادگیری را در این مثال به مسئله‌ی پیدا کردن تعریفی عملی از تابع هدف V کاهش دادیم. یادگیری فرم دقیقی از V در حالت کلی خیلی سخت خواهد بود. در واقع، گاهی اوقات فقط انتظار داریم که الگوریتم‌های یادگیری تخمینی از تابع هدف را پیدا کنند و به همین دلیل فرایند یادگیری تابع هدف تخمین^۳ تابع هدف نیز نامیده می‌شود. در بحث فعلی از نماد \hat{V} برای تابع یادگیری شده (تخمین تابع هدف V) استفاده می‌کنیم.

۱.۲.۳ انتخاب نحوه‌ی نمایش تابع هدف

حال که تابع هدف V را مشخص کردیم، باید نمایشی انتخاب کرده تا برنامه بتواند تابع \hat{V} را با آن نشان دهد. مثل انتخاب‌های قبلی طراحی در اینجا نیز با گزینه‌های بسیاری مواجهیم. برای مثال، می‌توانیم به برنامه اجازه دهیم که \hat{V} را با جدول بزرگی از مقادیر برای هر یک از چینش‌های صفحه نشان دهد. یا می‌توانیم به آن اجازه دهیم تا \hat{V} را با مجموعه‌ای از قوانین که با ویژگی‌های چینش صفحه مطابقت دارد یا تابعی درجه دو از ویژگی‌هایی از پیش تعریف شده یا یک شبکه‌ی عصبی مصنوعی نمایش دهد. در کل، این انتخاب نمایش شامل یک مقایسه‌ی مهم است. در یک طرف، سعی می‌کنیم نمایشی که انتخاب کنیم کاملاً شامل باشد تا بتوان آن را به اندازه‌ی کافی به تعریف ایده آل V نزدیک کرد. از طرف دیگر، با شامل تر بودن این نمایش تعداد داده‌های آموزشی که برنامه نیاز خواهد داشت تا میان فرضیه‌ها بتواند مناسب‌ترین را انتخاب کند بیشتر خواهد شد. خلاصه اینکه، بیا یک نمایش ساده را انتخاب کنیم: V را به عنوان ترکیب خطی^۴ ویژگی‌های زیر در نظر می‌گیریم:

- X_1 : تعداد مهره‌های سیاه در صفحه
- X_2 : تعداد مهره‌های قرمز در صفحه
- X_3 : تعداد مهره‌های شاه سیاه در صفحه
- X_4 : تعداد مهره‌های شاه قرمز در صفحه
- X_5 : تعداد مهره‌های سیاه تهدید شده توسط قرمز (که سیاه می‌تواند در حرکت بعدی آن را بگیرد)
- X_6 : تعداد مهره‌های قرمز تهدید شده توسط سیاه

بنابراین برنامه تابع $\hat{V}(b)$ را با تابعی خطی به فرم زیر بیان خواهد کرد:

$$\hat{V}(b) = w_0 + w_1x_1 + w_2x_2 + w_3x_3 + w_4x_4 + w_5x_5 + w_6x_6$$

در این رابطه w_0 تا w_6 ضرایب عددی یا همان وزن‌ها هستند که توسط الگوریتم یادگیری تعیین می‌شوند. مقادیر w_1 تا w_6 اهمیت نسبی متغیرهای مختلف صفحه مشخص می‌کنند و w_0 نیز ثابتی به این مقدار صفحه اضافه می‌کند.

¹ nonoperational definition

² operational definition

³ approximation

⁴ linear combination

به طور خلاصه، با انتخاب‌های طراحی مان تا به حال، نوع تجربیات یادگیر، تابع هدف تخمینی و فرمی برای نمایش آن بوده است. مسئله در حال حاضر به شکل زیر است:

طراحی میانی برنامه‌ی یادگیری چکرز:

- کار T: بازی چکرز
- کارایی P: درصد بازی‌های برده در مسابقات
- تجربیات آموزشی E: بازی‌هایی که برنامه مقابل خود انجام می‌دهد
- تابع هدف: $V : \text{Board} \rightarrow \mathbb{R}$
- نمایش تابع هدف:

$$\hat{V}(b) = w_0 + w_1x_1 + w_2x_2 + w_3x_3 + w_4x_4 + w_5x_5 + w_6x_6$$

سه قسمت اول کار یادگیری را مشخص می‌کنند در حالی که دو قسمت انتهایی مربوط به انتخاب‌های طراحی ما برای پیاده سازی برنامه‌ی یادگیری هستند. توجه کنید که اضافه کردن این قسمت‌ها فقط برای کاهش مسئله‌ی یادگیری استراتژی بازی چکرز به مسئله‌ی یادگیری مقادیر ضرایب w_0 تا w_6 موجود در نمایش تابع هدف است.

۱.۲.۴ انتخاب یک الگوریتم تخمین تابع

برای یادگیری تابع هدف \hat{V} نیاز به مجموعه‌ای از نمونه‌های آموزشی داریم، که هر کدام یک چینش صفحه‌ی b و یک مقدار یادگیری $V_{train}(b)$ برای b است. به عبارت دیگر، هر نمونه‌ی آموزشی زوج مرتبی به شکل $\langle b, V_{train}(b) \rangle$ است. برای مثال، نمونه‌ی زیر چینشی را نشان می‌دهد که سیاه بازی را برده است (توجه دارید که $x_2 = 0$ بدین معناست که قرمز مهره‌ی دیگری در صفحه ندارد) بنابراین مقدار V در این نمونه $+100$ خواهد بود.

$$\langle \langle x_3 = 3, x_2 = 0, x_3 = 1, x_4 = 0, x_5 = 0, x_6 = 0 \rangle, +100 \rangle$$

در زیر فرایندی را که ابتدا چنین نمونه‌های آموزشی‌ای را از تجربیات آموزشی غیر مستقیم استخراج می‌کنند و سپس وزن‌های w_i را برای نمونه‌های آموزشی پیدا می‌کنند را توضیح خواهیم داد.

۱.۲.۴.۱ تخمین مقادیر آموزشی

با توجه به فرضی که در مسئله‌ی یادگیری کردیم، تنها اطلاعات آموزشی موجود برای یادگیر این است که آیا بازی نتیجه‌ی بازی برد بوده یا باخت. در مقابل، نمونه‌های آموزشی‌ای لازم داریم که به هر یک از چینش‌های صفحه یک امتیاز نسبت دهند. با وجود اینکه نسبت دادن مقدار به چینش‌هایی که انتهای بازی هستند بسیار ساده است اما نسبت دادن مقادیر آموزشی عددی به چینش‌هایی که در وسط بازی قرار دارند، اصلاً ساده نیست. البته این حقیقت که نتیجه‌ی بازی برد یا باخت بوده نشان نمی‌دهد که تک تک چینش‌های صفحه بازی خوب یا بد بوده است. برای مثال اگر برنامه بازی را ببازد، ممکن است بدین معنا باشد که چینش‌های ابتدایی صفحه بازی باید عدد بیشتری داشته و چینش‌های انتهایی عدد کمتری دارد و باخت نتیجه‌ی سری حرکات ضعیف میانی‌ای بوده است.

برخلاف ابهام ذاتی در تخمین مقادیر آموزشی چینش‌های میانی بازی، یک روش ساده بسیار مفید عمل می‌کند. این روش مقدار آموزشی $V_{train}(b)$ را برای هر چینش میانی b ، $\hat{V}(successor(b))$ مقدار دهی می‌کند، در این مقدار \hat{V} تخمین فعلی یاد گرفته شده از V و $successor(b)$ نیز چینشی است که بعد از حرکت برنامه دوباره نوبت به وی می‌رسد (چینشی که پس از حرکت برنامه و حرکت حریف ایجاد می‌شود). این قانون برای تخمین مقادیر آموزشی را می‌توان به صورت زیر بیان کرد:

قانون تخمین مقادیر آموزشی:

$$V_{train}(b) \leftarrow \hat{V}(successor(b)) \quad (1.1)$$

با وجود اینکه استفاده از \hat{V} تخمینی (که خود از همین داده‌ها تخمین زده می‌شود) برای تخمین جدید مقادیر عجیب به نظر می‌رسد، اما این روش طبق تجربه موجه است. توجه دارید که از مقدار $successor(b)$ برای تخمین مقدار چینش b استفاده می‌کنیم. شهوداً واضح است که دقت \hat{V} در نزدیکی چینش‌های انتهایی افزایش می‌یابد. در واقع در شرایطی (که در فصل ۱۳ بحث خواهد شد) روش تخمین تکراری مقادیر آموزشی بر اساس تخمین چینش‌های $successor$ ثابت می‌شود که به V_{train} میل خواهد کرد.

۱.۲.۴.۲ تنظیم وزن‌ها

تنها کار باقی مانده معین کردن الگوریتم یادگیری برای انتخاب وزن‌های W_i به صورتی است که بهترین تناسب را با نمونه‌های آموزشی $\{ < b, V_{train}(b) > \}$ داشته باشد است. به عنوان اولین مرحله، ابتدا باید تعریف کنیم که منظور از بهترین تناسب با داده‌های آموزشی چیست. یکی از روش‌های ممکن تعریف این بهترین فرضیه، یا بهترین مجموعه وزن‌ها به صورتی است که خطای مربعی E بین مقادیر آموزشی و مقادیر تخمینی \hat{V} را مینیمم کنیم.

$$E \equiv \sum_{<b, V_{train}(b)> \in \text{training examples}} (V_{train}(b) - \hat{V}(b))^2$$

بنابراین ما به دنبال وزن‌هایی هستیم، یا به طور مشابه به دنبال \hat{V} ی هستیم که مقدار E را برای نمونه‌های آموزشی مشاهده شده مینیمم کند. در فصل ۶ ثابت می‌کنیم که در مسئله‌هایی مثل مسئله‌ی ما آن مینیمم کردن مجموع خطای مربعی متناظر با پیدا کردن محتمل‌ترین فرضیه با داشتن داده‌های آموزشی است.

الگوریتم‌های بسیاری برای پیدا کردن وزن‌های توابع خطی که E را مینیمم می‌کنند وجود دارد. در این حالت الگوریتمی مورد نیاز است که مرحله به مرحله با افزایش نمونه‌های آموزشی در وزن‌ها تجدید نظر کند و همچنین نسبت به خطای تخمین مقادیر نمونه‌های آموزشی حساسیت کمی داشته باشد. یکی از این الگوریتم‌ها، الگوریتم کمترین خطای مربعی یا LMS^1 نامیده می‌شود. این الگوریتم برای هر نمونه‌ی آموزشی مشاهده شده وزن‌ها را به اندازه‌ی کوچک در جهتی که خطا را برای نمونه‌ی آموزشی کم می‌کند تغییر خواهد داد. همان طور که در فصل ۴ نیز بررسی خواهیم کرد، این الگوریتم را می‌توان جستجوی شیب نزول تصادفی‌ای در فضای فرضیه‌های ممکن (مقادیر مختلف وزن‌ها) برای مینیمم کردن خطای مربعی E دانست. الگوریتم LMS به فرم زیر تعریف می‌شود:

¹ Least Mean Squares (LMS)

قانون تغییر وزن LMS.

برای هر نمونه‌ی آموزشی $\langle b, V_{train}(b) \rangle$

- از وزن‌های فعلی برای محاسبه‌ی $\hat{V}(b)$ استفاده کن.
- برای هر وزن w_i ، تغییر زیر را اعمال کن

$$w_i \leftarrow w_i + \eta (V_{train}(b) - \hat{V}(b)) x_i$$

در اینجا η ثابت کوچکی (مثلاً ۰.۱) است که اندازه‌ی تغییر وزن را متعادل می‌کند. برای درک شهودی اینکه چرا این قانون تغییر وزن درست کار می‌کند، توجه کنید که زمانی که خطای $(V_{train}(b) - \hat{V}(b))$ صفر است، وزن‌ها تغییری نخواهند کرد و زمانی که $(V_{train}(b) - \hat{V}(b))$ مثبت است (برای مثال $\hat{V}(b)$ کمتر از انتظار است)، به هر وزن به نسبتی افزایش خواهد داد. این عمل مقدار $\hat{V}(b)$ را افزایش داده و در نهایت میزان خطا کمتر می‌شود. توجه داشته باشید که اگر مقدار ویژگی x_i صفر باشد، مستقل از این که خطا چه مقدار باشد وزن تغییری نخواهد کرد، بنابراین، تنها وزن‌ها نظیر متغیرهایی تغییر خواهند کرد که واقعاً در صفحه‌ی بازی اتفاق می‌افتند. جالب است که، اثبات می‌شود که این متد تنظیم وزن ساده حتماً به کمترین خطای مربعی تقریبی برای مقادیر V_{train} میل خواهد کرد (فصل ۴).

۱.۲.۵ طراحی نهایی

طراحی نهایی سیستم یادگیری چکرز را می‌توان با ۴ قسمت^۱ برنامه نشان داد که پایه‌ی اصلی بسیاری از سیستم‌های یادگیری هستند. این چهار قسمت در شکل ۱.۱ به طور خلاصه نشان داده شده‌اند:

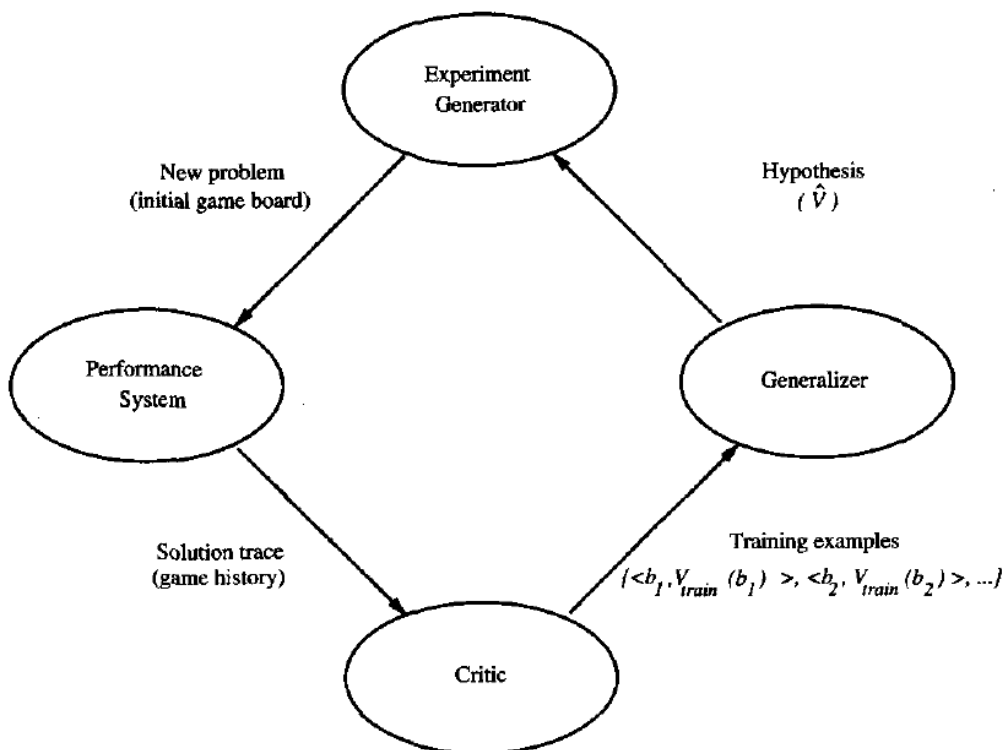
- **سیستم کارایی** قسمت است که باید مسئله‌ی پیدا کردن کارایی را حل کند، در مثال چکرز، این کار باید با استفاده از تابع هدف‌های یاد گرفته شده انجام شود. این قسمت نمونه‌ای از مسئله‌ی جدید (بازی جدید) به عنوان ورودی دریافت کرده و مسیری^۲ برای حل آن^۳ خروجی می‌دهد. در مثال ما، استراتژی سیستم کارایی در انتخاب حرکت بعدی در هر مرحله توسط تابع \hat{V} مشخص می‌شود. بنابراین انتظار داریم که کارایی سیستم با افزایش دقت این تابع ارزیابی افزایش یابد.
- **کارشناس** مسیری از حرکات بازی را دریافت کرده و آن‌ها را به مجموعه‌ای از نمونه‌های آموزشی تبدیل می‌کند و خروجی می‌دهد. همان طور که در شکل نیز نشان داده شده است، هر نمونه‌ی آموزشی در این مثال متناسب با چپ‌نشی از صفحه در مسیر بازی و مقادیر تخمینی V_{train} شان است. در مثال ما، همان قانون یادگیری رابطه‌ی ۱.۱ است.
- **تامیم دهنده** مجموعه‌ای از نمونه‌های آموزشی را دریافت کرده و فرضیه‌ای متناسب با آن خروجی می‌دهد، این فرضیه همان تخمین تابع هدف است. این قسمت نمونه‌های آموزشی محدود را تامیم می‌دهد، و فرضیه‌ای که تابعی کلی است و این مجموعه و دیگر نمونه‌ها را می‌پوشاند ارائه می‌کند. در مثال ما، تامیم دهنده الگوریتم LMS بود و خروجی آن نیز \hat{V} بود که با وزن‌های w_0 تا w_6 مشخص می‌شد.

¹ module

² trace

³ game history

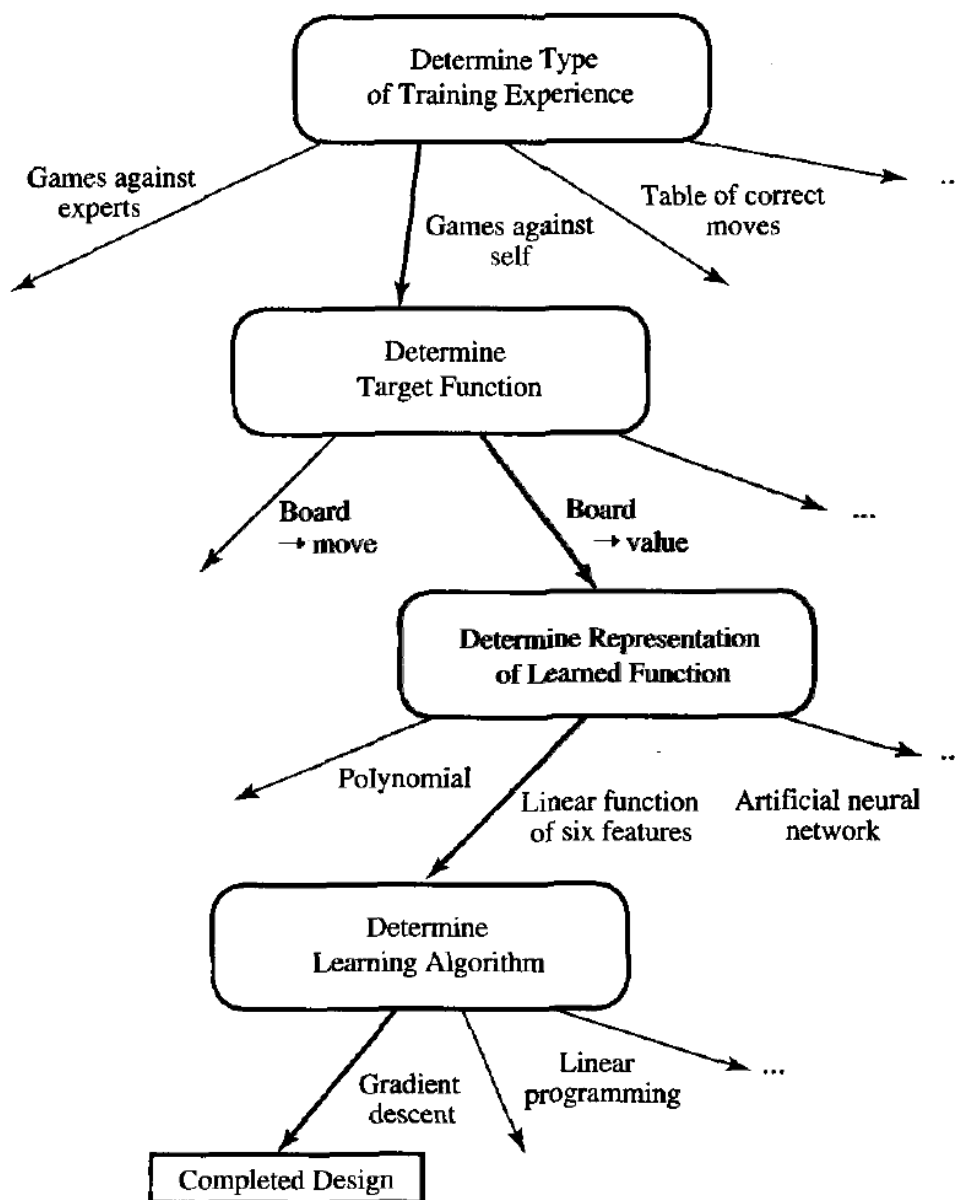
- **ایجاد کننده‌ی تجربه** فرضیه‌ی فعلی (تابعی که تا کنون یاد گرفته‌ایم) را به عنوان ورودی دریافت می‌کند و مسئله‌ی جدید ایجاد می‌کند (صفحه‌ی جدید ایجاد می‌کند) تا سیستم کارایی در آن به کاوش بپردازد. نقش این سیستم انتخاب مسئله‌های تمرینی جدیدی که سرعت یادگیری را به حداکثر برساند. در مثال ما، ایجاد کننده‌ی تجربه یک استراتژی بسیار ساده را دنبال می‌کرد: همیشه یک چینش صفحه‌ی ثابت را برای ایجاد بازی جدید انتخاب می‌کرد. در استراتژی‌های پیچیده تر را می‌توان برای کاوش ناحیه‌های خاص فضای چینش صفحه به کار برد.

شکل ۱.۱ طراحی نهایی برنامه یادگیری چکرز.

انتخاب‌ها طراحی‌ای که برای طراحی برنامه‌ی بازی چکرز انجام دادیم ویژگی‌های دقیق سیستم‌های کارایی، کارشناس، تأمین دهنده و ایجاد کننده‌ی تجربه، را تعیین می‌کند. بسیاری از سیستم‌های یادگیری ماشین را می‌توان در فرم همین چهار قسمت بیان کرد.

ترتیب انتخاب گزینه‌های طراحی برای بازی چکرز در شکل ۱.۲ به طور خلاصه آورده شده است. این انتخاب‌های طراحی کار یادگیری را از چندین نظر محدود کرده است. برای مثال، نوع دانشی که ذخیره می‌شود را به تابع خطی محدود کرده‌ایم. علاوه بر این، تابع خطی را فقط تابع ۶ متغیر خاص از صفحه‌ی بازی فرض کرده‌ایم. اگر تابع هدف V را بتوان با ترکیبی خطی از ویژگی‌ها نمایش داد، برنامه‌ی ما با احتمال خوبی V را تخمین خواهد زد. اما اگر V را نتوان با ترکیب خطی این متغیرها نشان داد در بهترین حالت می‌توان از برنامه انتظار داشت که تقریب خوبی از آن را یاد بگیرد. زیرا که هیچ برنامه‌ای نمی‌تواند چیزی را که نمی‌تواند نمایش دهد یاد بگیرد.

شکل ۱.۲ خلاصه‌ی انتخاب‌های طراحی برنامه‌ی بازی چکرز.

بیاپید فرض کنیم که تقریب خوبی از V را بتوان با این فرم نمایش داد. حال این سؤال مطرح خواهد بود که آیا این تکنیک‌های یادگیری تضمین می‌کنند که در صورت وجود این تقریب آن را پیدا کنند. فصل ۱۳ بررسی‌ی تئوری انجام می‌دهد که برای تحت شرایط محدود کننده‌ی، روشی مشابه این روش واقعاً به سمت تابع ارزیابی میل خواهد کرد. خوشبختانه در نتایج عملی مشاهده می‌شود که حتی هنگامی که از محدوده‌ی شرایط اثبات خارج می‌شویم معمولاً این روش برای یادگیری تابع ارزیابی موفقیت آمیز است.

آیا برنامه‌ای که ما طراحی می‌کنیم به اندازه‌ی کافی قوی خواهد بود تا بتواند بازیکنی جهانی را ببرد؟ احتمالاً خیر. این به خاطر این است که نمایش خطی تابع \hat{V} بسیار ساده است و نمی‌تواند جزئیات بازی را تعیین کند. با این وجود، با در نظر گرفتن نمایشی پیچیده‌تر برای تابع هدف، این روش کلی می‌تواند بسیار موفقیت آمیز باشد. برای مثال (Tesauro 1992, 1995) طرحی برای برنامه‌ای که یاد می‌گیرد تخته‌نرد بازی کند را با یادگیری تابع ارزیابی مشابهی بر روی وضعیت‌ها را ارائه می‌کند. برنامه‌ی وی تخمین تابع یاد گرفته شده را با استفاده از شبکه‌ای

عصبی که ویژگی‌های کامل وضعیت صفحه را به جای زیرمجموعه‌ای از ویژگی‌های صفحه دریافت می‌کند نمایش می‌دهد. بعد از آموزش بر روی یک میلیون بازی آموزشی خودساخته^۱ برنامه‌ی وی توانست در مقابل بازیکنان سطح بالای تخته نرد بازی کند.

البته می‌توانستیم الگوریتم‌های دیگری را برای کار یادگیری بازی چکرز طراحی کنیم. برای مثال، ممکن بود نمونه‌های آموزشی را ذخیره کرده، و در وضعیت‌های جدید در درون مجموعه‌ی ذخیره شده به دنبال نمونه‌های مشابه بگردیم (الگوریتم nearest-neighbor، فصل ۸). یا می‌توانستیم تعداد زیاد از برنامه‌های بازی چکرز را ایجاد کرده و اجازه‌ی بازی به آن‌ها بدهیم و موفق‌ترین آن‌ها را حفظ کرده و با این مجموعه با جهش ۲ و ترکیب برنامه‌ها را تکامل دهیم (الگوریتم‌های ژنتیک، فصل ۹). به نظر می‌رسد انسان‌ها روشی متفاوت برای یادگیری استفاده می‌کنند، در این روش آن‌ها شرایط را بررسی کرده و توضیحات و دلایلی برای موفقیت یا شکست بازی ایجاد می‌کنند (یادگیری توضیحی، فصل ۱۱). طراحی ما یکی از طراحی‌های ممکن است و برای آشنایی با بحث و انتخاب‌های طراحی متد یادگیری دسته‌ای از مسائل آورده شده است.

۱.۳ دورنما و مشکلات یادگیری ماشین

یکی از نگاه‌های یادگیری ماشین، جستجویی میان فضای فرضیه‌ای نسبتاً بزرگ فرضیه‌های ممکن برای مشخص کردن بهترین فرضیه با توجه به داده‌های آموزشی موجود و دانش قبلی است. برای مثال، فضای فرضیه‌ای تمامی فرضیه‌هایی خروجی یادگیر بازی چکرز (که در بالا طراحی کردیم) را در نظر بگیرید. این فضای فرضیه‌ای شامل تمامی توابع ارزیابی‌ای می‌شود که می‌توان آن‌ها را در قالب W_0 تا W_6 بیان کرد. پس کار یادگیر جستجو در میان این فضای فرضیه‌ای وسیع برای پیدا کردن سازگارترین فرضیه با نمونه‌های آموزشی موجود است. الگوریتم LMS با تکرار تغییر وزن‌ها و تصحیح تخمین‌های اشتباه تابع در هر مرحله به این تابع ارزیابی دست پیدا می‌کند. این الگوریتم را می‌توان هنگامی که نمایش فرضیه یادگیر با پارامترهای پیوسته است کار برد.

بسیاری از فصول این کتاب الگوریتم‌هایی را ارائه می‌کنند که فضای فرضیه‌ای تعریف شده با استفاده از نمایشی خاص (مثل توابع خطی، توصیف منطقی، درخت تصمیم و شبکه‌های عصبی) را جستجو می‌کنند. این نمایش‌های متفاوت فرضیه‌ها برای یادگیری انواع مختلف توابع هدف است. در هر یک از این نمایش فرضیه‌ها، الگوریتم یادگیری مناسب از ساختاری نمایش برای ترتیب جستجو در فضای فرضیه‌ای کمک می‌گیرد.

در تمام طول این کتاب، از این نگاه به مسائل یادگیری برای دسته‌بندی متد‌های یادگیری بر اساس استراتژی‌های جستجو و ساختار فضای فرضیه‌ای مورد جستجو کمک می‌گیریم. همچنین این نگاه را برای بررسی رسمی روابط بین اندازه‌ی فضای فرضیه‌ای مورد جستجو، تعداد نمونه‌های آموزشی موجود و اطمینان تعمیم فرضیه نهایی بر روی داده‌های جدید کار می‌بریم.

۱.۳.۱ مشکلات یادگیری ماشین

مسئله‌ی مطرح شده چکرز سؤالات کلی‌ای درباره‌ی یادگیری ماشین ایجاد می‌کند. یادگیری ماشین و اکثر متن این کتاب برای جواب به چنین سؤالاتی است:

¹ self-generated

² mutate

- چه الگوریتم‌هایی برای یادگیری کلی توابع هدف از نمونه‌های آموزشی خاص وجود دارد؟ در چه شرایطی یک الگوریتم خاص با داشتن نمونه‌های آموزشی کافی به تابع مورد نظر میل می‌کند؟ چه الگوریتم‌هایی برای چه نوع از مسائل و نمایش‌ها کارایی بهتری دارند؟
- چه میزان داده‌ی آموزشی کافی است؟ چه محدودیت‌های کلی‌ای را می‌توان برای رابطه‌ی اطمینان فرضیه‌ها، میزان تجربیات آموزشی و ویژگی‌های فضای فرضیه‌ای یادگیر بدست آورد؟
- در چه شرایطی و چگونه دانش قبلی یادگیر می‌تواند به فرآیند یادگیری کمک کند؟ آیا دانش قبلی زمانی که کاملاً درست نیست نیز می‌تواند به فرآیند یادگیری کمک کند؟
- بهترین روش انتخاب تجربه‌ی آموزشی بعدی چیست، و چگونه این انتخاب این روش پیچیدگی یادگیری مسئله را تغییر می‌دهد؟
- بهترین راه کاهش کار یادگیری به یک یا چند مسئله‌ی تابع تخمین چیست؟ به عبارت دیگر، چه توابع خاصی را باید هدف یادگیری قرار داد؟ آیا می‌توان خود این فرایند را خودکار^۱ کرد؟
- چگونه یادگیر می‌تواند به طور خودکار نحوه‌ی نمایش را برای بهتر کردن قدرت نمایش و یادگیری تابع هدف تغییر دهد؟

۱.۴ این کتاب را چگونه بخوانیم

این کتاب شامل مقدمه‌ای بر الگوریتم‌ها و روش‌های ابتدایی یادگیری ماشین و نتیجه‌های تئوری از امکان^۲ یادگیری کارهای مختلف و ظرفیت‌های الگوریتم‌های خاص و نمونه‌های کاربردی یادگیری ماشین در جهان واقعی است. فصل‌های این کتاب را می‌توان به هر ترتیب دلخواه خواند، با این وجود بعضی وابستگی‌ها بین فصول اجتناب ناپذیرند. اگر این کتاب را برای سیلابس درسی استفاده می‌کنید، واقعاً توصیه می‌شود که ابتدا به فصول ۱ و ۲ پرداخته شود. به جز این دو فصل بقیه فصول را می‌توان تقریباً به هر ترتیب دلخواه ممکن خواند. برای کلاسی که یک ترم خواهد بود متن ۷ فصل کافی خواهد بود، البته فصول اضافی می‌تواند برای مطالعه‌ی آزاد گذاشته شود (که از اهمیت قابل توجهی برخوردارند). در زیر خلاصه‌ای از آنچه در هر فصل آورده شده آمده:

- فصل ۲ به یادگیری مفهوم بر پایه‌ی نمایش نمادین^۳ و نمایش منطقی است. همچنین در این فصل ترتیب کلی به جزئی فرضیه‌ها و بایاس استقرایی و اهمیتش بررسی شده است.
- فصل ۳ یادگیری درختی و مسئله‌ی *overfit* را بررسی می‌کند. همچنین تیغ *occam* قانونی که فرضیه‌های کوتاه‌تر را ترجیح می‌دهد- نیز آورده شده است.
- فصل ۴ به یادگیری شبکه‌های عصبی و الگوریتم *Backpropagation* و روش کلی شیب نزول می‌پردازد. این بخش شامل مثالی از پردازش اطلاعات تصویر (صورت انسان) نیز می‌شود. آدرس منابع داده‌ها و الگوریتم‌های اضافه نیز آورده شده است.
- فصل ۵ به مفاهیم پایه‌ای تئوری آمار و تخمین با تمرکز بر ارزیابی دقت فرضیه‌ها با استفاده از داده‌های محدود می‌پردازد. این فصل به بازه‌های اطمینان^۴ برای تخمین دقت فرضیه‌ها و متد‌های مقایسه‌ی دقت متد‌های مختلف یادگیری می‌پردازد.

¹ automatic

² feasibility

³ symbolic representation

⁴ confidence interval

- فصل ۶ به یادگیری بیزی در یادگیری ماشین می‌پردازد، این فصل به کاربرد بررسی بیزی هم برای بررسی الگوریتم‌های یادگیری ی غیر بیزی و هم برای الگوریتم‌های یادگیری بیزی، که احتمال فرضیه‌های را محاسبه می‌کند، می‌پردازد. این فصل همچنین شامل مثالی از به کار بردن دسته بندی کننده‌ی ساده‌ی بیز در مسئله‌ی دسته بندی متون، با استفاده از برنامه و داده‌های اینترنت می‌شود.
- فصل ۷ نظریه‌ی یادگیری محاسباتی را پوشش می‌دهد. در این فصل به مدل یادگیری تقریباً درست (probably approximately correct (PAC)) و مدل یادگیری مرز خط^۱ خواهیم پرداخت. علاوه بر این در این فصل به الگوریتم رای گیری وزن دار^۲ نیز خواهیم پرداخت که روشی برای ترکیب الگوریتم‌های یادگیری است.
- فصل ۸ به متد‌های یادگیری مبتنی بر نمونه‌ها می‌پردازد، این متدها شامل یادگیری نزدیک‌ترین همسایه‌ها، برازش وزن دار محلی و case-based reasoning می‌شود.
- فصل ۹ الگوریتم‌های یادگیری که با الهام از تکامل زیستی ساخته شده‌اند را بررسی می‌کند. این الگوریتم‌ها شامل الگوریتم‌های ژنتیک و برنامه نویسی ژنتیک می‌شوند.
- فصل ۱۰ الگوریتم‌هایی که برای یادگیری دسته قوانین، شامل روش‌های برنامه نویسی منطقی استقرایی برای horn clause‌های درجه اول، را پوشش می‌دهد.
- فصل ۱۱ به یادگیری توضیحی، متدی یادگیری که از دانش قبلی برای توضیح نمونه‌های آموزشی استفاده می‌کند و با این توضیحات بر روی نمونه‌های آموزشی تعمیم می‌دهد می‌پردازد.
- فصل ۱۲ روش‌های بهبود دقت فرضیه یادگیری با ترکیب دانش قبلی و نمونه‌های آموزشی را بحث خواهد کرد. در این فصل هم از الگوریتم‌های نمادی و هم از شبکه‌های عصبی استفاده خواهد شد.
- فصل ۱۳ به یادگیری تقویتی می‌پردازد، روشی که سیستم باید کارایی خود را طبق پاداش‌هایی که دریافت می‌کند (چه آنی چه با تأخیر) به عنوان اطلاعات آموزشی حداکثر کند. بازی چکرز که پیش‌تر در فصل ۱ بررسی کردیم نمونه‌ای از همین نوع مسئله است.

۱.۵ خلاصه و منابع برای مطالعه‌ی بیشتر

یادگیری ماشین به سؤالاتی نظیر چگونگی ساخت برنامه‌های کامپیوتری‌ای که بتوانند کارایی‌شان را در انجام کاری بعد از تجربه افزایش دهند می‌پردازد. نکات کلیدی این فصل شامل موارد زیر می‌شود:

- اثبات شده که الگوریتم‌های یادگیری ماشین ارزش عملی زیادی در بسیاری از زمینه‌های کاربردی دارند. این الگوریتم‌ها به طور خاص در (a) مسائل کاوش داده در پایگاه‌های داده‌ای که ممکن است ترتیب‌های محض خاصی را داشته باشد که به صورت اتوماتیک قابل تشخیص هستند (برای مثال، برای بررسی حاصل یک درمان پزشکی بر روی پایگاه داده‌ی بیماران یا یادگیری قوانین کلی بازگشت سرمایه بر روی پایگاه داده‌ی اطلاعاتی)؛ (b) قلمروهایی که انسان دانش کافی برای درک و ارائه‌ی الگوریتم‌های موثر در آن‌ها را ندارند (نظیر تشخیص چهره در عکس) و (c) قلمروهایی که برنامه‌ها باید تطبیق پذیر با محیط در حال تغییر باشند (نظیر فرایند تولید با انبار محدود منابع و یا تشخیص علاقه به مطالب برای فردی که علایق متغیری دارد) کاربرد‌های زیادی دارند.

¹ mistake-bound

² Weighted majority

- یادگیری ماشین به سمت ایده ای از مجموعه‌ی متنوعی از قوانینی شامل هوش مصنوعی، احتمال، آمار، پیچیدگی محاسباتی، تئوری اطلاعات، روانشناسی، تئوری کنترل و فلسفه می‌رود.
 - یک مسئله‌ی یادگیری خوش تعریف نیاز به هدف، معیار عملکرد و منبع تجربیات آموزشی دقیق تعریف شده^۱ دارد.
 - طراحی یک روش یادگیری ماشین شامل تعدادی انتخاب‌های طراحی نظیر تعیین نوع تجربیات آموزشی، تابع هدف یادگیری، نمایشی برای این تابع هدف، و الگوریتمی برای یادگیری تابع هدف از تجربیات آموزشی می‌شود.
 - یادگیری به نگاه جستجو: جستجو میان فضایی از فرضیه‌های ممکن برای پیدا کردن فرضیه‌ای که بهترین تطابق را با نمونه‌های آموزشی و قیود و دانش اولیه داشته باشد. در اکثر فصول این کتاب بر متد های یادگیری مختلفی است که فضاهای فرضیه‌ای مختلفی را جستجو می‌کنند تاکید می‌کنیم (برای مثال، فضای توابع عددی یا شبکه‌های عصبی یا درخت‌های تصمیم یا قوانین نمادین یا ...) و نتایج تئوری‌ای در مورد شرایط همگرایی این متدها به فرضیه‌ی بهینه را بررسی خواهیم کرد.
- منابع خوبی برای مطالعه درباره‌ی آخرین تحقیقات در یادگیری ماشین وجود دارد. مجله‌های مربوط شامل Machine Learning, IEEE Journal of the American Statistical Association, Neural Networks, Neural Computation, Transactions on Pattern Analysis و Machine Intelligence می‌شوند. همچنین همایش‌های سالانه‌ای که جنبه‌های مختلفی از یادگیری ماشین بر گزار می‌شود، این همایش‌ها نظیر International Conference on Machine Learning, Conference on Computation Learning Theory, Neural Information Processing Systems, International Conference on Genetic Algorithms, International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining و European Conference on Machine Learning و دیگر همایش‌ها هستند.

تمارین

- ۱.۱. به سه کامپیوتر کاربردهایی دهید که به نظر می‌رسد یادگیری ماشین در آن‌ها غیر کاراست و سه کاربردی که به نظر می‌رسد یادگیری ماشین مناسب است. کاربردهایی را انتخاب کنید که در فصل ذکر نشده‌اند و توجیه کوتاهی برای هر کدام بیاورید.
- ۱.۲. چند کار یادگیری که در فصل آورده نشده‌اند را انتخاب کنید. به طور غیر رسمی این کارها را در پاراگرافی توصیف کنید. حال این کار را با استفاده از تعیین تا حد ممکن دقیق کار، معیار کارایی و تجربیات آموزشی انجام دهید. تابع هدف و نمایشی برای آن تعیین کنید تا بتوان تابع را یاد گرفت. معیارهای اساسی‌ای را که در توصیف دقیق این کار به کار برده این را تعیین کنید.
- ۱.۳. اثبات کنید که قانون تغییر وزن LMS که در فصل آورده شد از شیب نزول برای رسیدن به مینیمم خطای مربعی استفاده می‌کند. در حالت خاص خطای مربعی E مشابه آنچه در متن فصل آورده شد تعریف می‌شود. حال مشتق E را نسبت به وزن w_i با فرض اینکه $\hat{V}(b)$ تابع خطی تعریف شده در متن درس است حساب کنید. شیب نزول با تغییر هر وزن در جهت $-\frac{\partial E}{\partial w_i}$ است. بنابراین شما باید نشان دهید که قانون آموزش LMS برای هر نمونه‌ی آموزشی وزن‌ها را در این جهت تغییر می‌دهد.
- ۱.۴. استراتژی‌های مختلفی برای سازنده‌ی تجربه‌ی شکل ۱.۲ در نظر بگیرید. در کل، استراتژی‌هایی را در نظر بگیرید که این سازنده‌ی تجربه چپش‌های صفحه‌ای را ارائه دهد که:
 - چپش صفحه تصادفی باشد (اما ممکن^۱ باشد)

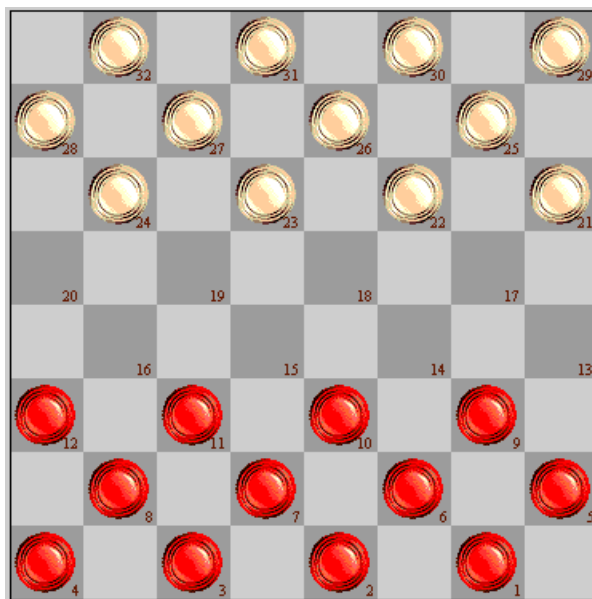
¹ well-specified

- چیش صفحه با انتخاب یک چیش صفحه از بازی قبل و اعمال چند حرکت که در آن بازی انجام نشده باشد
 - استراتژی دلخواه خودتان
- معیار های این استراتژی ها را با هم مقایسه و بررسی کنید. اگر می‌خواستید یکی از این استراتژی ها را برای یادگیری با تعداد تجربه‌ی آموزشی ثابت با معیار عملکرد تعداد بیشتر برد در مسابقات جهانی کدام عملکرد بهتری خواهد داشت؟

۱.۵. الگوریتمی مشابه الگوریتم مطرح شده برای مسئله‌ی بازی چکرز را برای بازی دوز^۲ ارائه دهید. تابع یاد گرفته شده‌ی V را ترکیب خطی ویژگی‌های دلخواه صفحه در نظر بگیرید. برای آموزش مسئله‌ی خود، از بازی برنامه در مقابل نسخه‌ی دومی از همان برنامه که از معیار عملکرد ثابتی که دست نویس خودتان باشد استفاده کنید. نمودار درصد بازی‌های برده را بر حسب تعداد بازی انجام شده در مرحله‌ی آموزش را رسم کنید.

۱.۶ بازی چکرز (برای خوانندگانی که با این بازی آشنایی ندارند) (اضافه شده توسط مترجم)

بازی چکرز یک بازی دو نفره است که دو طرف، روی یک صفحه‌ی مربع با طول و عرض ۸ خانه و به نوبت با همدیگر بازی می‌کنند. در شکل زیر صفحه‌ی ای صفحه‌ی بازی چکرز را مشاهده می‌کنید:

علائم و نشانه‌هایی از این بازی را در آثار به جا مانده از مصر باستان مربوط به ۱۶۰۰ سال قبل از میلاد مسیح را دید. بازی‌هایی به این سبک و در شکل‌های گوناگون از زمین، را می‌توان در نقاط گوناگون از دنیا مشاهده کرد.

¹ legal

² tic-tac-toe

برخی از قوانین ابتدایی این بازی به این شکل است:

- هر بازیکن دارای ۱۲ مهره است که در خانه های تیره چیده شده‌اند.
- بازیکنان هر تیم فقط می‌توانند بر روی خانه های تیره حرکت کنند.
- حرکات به صورت ضربدی انجام می‌شود.
- اگر مهره‌ی حریف در مسیر حرکت قرار گیرد اگر خانه‌ی بعدی خالی باشد می‌توان با پرش از روی مهره‌ی حریف آن مهره را زد.
- اگر بازیکنی بتواند مهره‌ی حریف را بزند نمی‌تواند حرکت دیگری انجام دهد.
- می‌توان در یک حرکت بیش از یک مهره‌ی حریف را به صورت پشت سر هم زد.

فرهنگ لغات تخصصی فصل (فارسی به انگلیسی)

experience	تجربه
recognize handwritten words	تشخیص دستخط
well-posed	خوش وضع
performance	کارایی
learning	یادگیری
Task	کار